

บทวิจารณ์หนังสือ: ตีโต

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร

สถาบันสันติศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Phyllis Auty. (1972). "Tito", Ballantine's Illustrated History of the Violent Century, War Leader Book, No. 10. New York: Ballantine Books. 121 หน้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงแปลหนังสือเรื่อง "Tito" ซึ่งเขียนโดย Phyllis Auty ในปี ค.ศ. 1972 โดยพิมพ์ครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และในจดหมายอนุญาตเรื่องลิขสิทธิ์จากสำนักพิมพ์ Ballantine ก็บอกว่ายินดีที่พระเจ้าอยู่หัวฯ จะได้ทรงแปลเรื่อง Tito ของ Phyllis Auty และจะไม่คิดค่าลิขสิทธิ์ใดๆ หากการจำหน่ายหนังสือเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศล หนังสือเรื่อง "ตีโต" มีความน่าสนใจคือ ตีโต คือผู้ที่ทำให้ยูโกสลาเวีย ซึ่งมีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ให้กลับมารวมเป็นปึกแผ่นได้ แต่เมื่อ "ตีโต" สิ้นอายุขัย ยูโกสลาเวียก็ค่อยๆ ล่มสลายลงจนแตกแยกอย่างเช่นทุกวันนี้ "โยชิป โบรซ" Josip Broz คือชื่อจริง ตีโต (Tito) ชื่อ ตีโต นั้นได้มาเมื่อเขาเดินทางออกจากคุกในวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ. 1934 และได้โอกาสในการเดินทางไป ที่กรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งยูโกสลาเวียที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ซึ่งในการเดินทางไป ตีโต ได้รับนามแฝงหลายนามและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในการทำงานคอมมิวนิสต์ซึ่งผิดกฎหมาย แต่นามแฝงที่ได้รับตอนอยู่เวียนนานั้นคือ "ตีโต" อันเป็นชื่อนามแฝงที่ทำให้ โยชิป โบรซ กลายเป็นผู้มีชื่อเสียงในเวลาต่อมา

เรื่องที่ 1 "บุคคลและศตวรรษ" เขียนโดย เซอร์ ฟิตซรอย แม็คลีน (Sir Fitzroy Maclean) ซึ่งเป็นก๊วกล่าวนำถึงบุคลิกภาพของตีโตที่ เซอร์ ฟิตซรอย แม็คลีน พบครั้งแรกใน ปี ค.ศ. 1943 โดยเขาได้อธิบายว่าตีโตเป็นคนที่ยอมรับว่าตนเองเป็นคอมมิวนิสต์โดยเปิดเผย แต่เป็นคอมมิวนิสต์ที่มีจิตใจเปิดกว้างและพร้อมจะอภิปราย

เกี่ยวกับทุกเรื่อง เป็นคนที่มีความคิดกว้างขวาง มีอิสระทางความคิด และมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ บางครั้งเป็นคนอารมณ์รุนแรง แต่เป็นคนที่มีจิตใจเมตตาและเห็นใจผู้อื่น และมีความพร้อมในการมองปัญหาต่างๆ อย่างรอบด้าน และบุคลิกที่สำคัญที่สุด คือ การเป็นคนที่มีความภูมิใจในชาติที่รุนแรงอันฝังลึกอยู่ในสันดาน ซึ่งนักประวัติศาสตร์สงครามจะต้องจดจำดีโตในเรื่องการต่อสู้อย่างทรหดกับเยอรมันในสงคราม การยืนหยัดต่อสู้และทำลายสตาลิน ซึ่ง ดีโต ทำลายทั้งอำนาจของนาซีเยอรมัน และอำนาจของเครมลิน โดยรัสเซีย ซึ่งการทำลายอำนาจทั้งสองอย่างและทำให้เขารอดมาได้ทำให้เกิดข้อคิดและได้มีผลอย่างกว้างขวางต่อประเทศอื่นๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อเหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประวัติศาสตร์โลก ซึ่งดีโตได้ผ่านมรสุมชีวิตมาอย่างหนักมาก และถ้าเขาไม่เก่งจริงเขาก็คงไม่สามารถรอดจนสร้างประวัติศาสตร์สงครามและความเป็นผู้นำอีกแก่มุมหนึ่งของโลกที่นักประวัติศาสตร์สงครามต้องจดจำมาจนทุกวันนี้

เรื่องที่ 2 “ทหารลูกทุ่ง” บทนี้เริ่มอธิบายจากประวัติครอบครัวของตีโต โดยเขาเป็นบุตรคนที่เจ็ดของ ฟรันโย และ มาเรีย โบรซ (Franjo and Marija Broz) อยู่หมู่บ้านกุมโรเวค (Kumrovec) ในจังหวัดซาเกีย (Zagorje) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี (Austro-Hungarian Empire) บิดามีเชื้อสายโครแอตและมารดามาจากสโลวีเนีย ดังนั้นตีโตจึงมีเชื้อสายสลาฟได้ ครอบครัวของตีโตอยู่ในฐานะชนชั้นกลาง ไม่ได้จนมากและมีที่ดินเป็นของตนเอง ตีโตเริ่มชีวิตการทำงานจากการเป็นเด็กล้างชามในเมืองสิชัก ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ อยู่ห่างจากหมู่บ้านของตีโตประมาณ 60 ไมล์ ต่อมาเมื่อรู้สึกล้างชามไม่มีอนาคต จึงเปลี่ยนไปฝึกงานที่อูร์ถในฐานะช่างกล จนกระทั่งจบหลักสูตรและได้รับประกาศนียบัตรช่างกล หลังจากจบจากช่างกลตีโตเปลี่ยนงานบ่อยมาก เช่น เป็นช่างซ่อมจักรยาน ไปทำงานในโรงงานในออสเตรียและเยอรมัน แล้วจึงเดินทางกลับบ้านเกิดและเป็นทหารเกณฑ์อยู่ 2 ปี โดยเขาเลือกสมัครในกองพันโดโมบรันที่ 25 ซึ่งเป็นชาวโครแอตและฝึกในแคว้นของเขาเอง และในปี ค.ศ. 1915 กองพันของเขาถูกส่งไปรบกับกองทัพรัสเซียที่แนวรบแถบคาร์ปาเทียน จนกระทั่งได้รับบาดเจ็บสาหัสแต่รอดมาได้และถูกจับเป็นเชลย และถูกส่งไปยังค่ายกักกันเชลยศึกใกล้กุยบีเซฟ และส่งต่อไปยังค่าย

เชลยศึกที่เฟอร์มิใกล้กับภูเขาอูร์ล ซึ่งในค่ายเชลยนี้ติโตได้รับการมอบหน้าที่จากผู้คุมรัสเซียให้เป็นผู้ทำหน้าที่บังคับหน่วยทหารในค่าย ซึ่งเขาได้แสดงฝีมือในฐานะผู้นำและแก้ไขปัญหามาเฉพาะหนได้ตีรวมไปถึงการมีศิลปะการหลีกเลี่ยงกฎเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาในค่ายเชลยศึกได้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งติโตได้หลบหนีออกจากค่ายได้ถึงสองครั้ง ซึ่งครั้งที่สองนี้เองที่ ติโต ได้หลบไปซ่อนตัวในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่งนอกเมืองอุมซท์ และทำให้เขาได้พบกับภรรยาคนแรกของเขาชื่อ เปลาเจีย เบลูโซวา (Pelagea Belousova) ซึ่งแต่งงานกันในปี ค.ศ. 1920 และเดินทางกลับไปหมู่บ้านเกิดในโครเอเชีย ซึ่งในเวลาที่เขากลับบ้านนั้นจักรวรรดิออสโตร-ฮังการี สลายตัวลงและโครเอเชียกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเซอร์บ-โครแอต-และสโลวีเนีย ซึ่งภายหลังเรียกว่าอาณาจักรยูโกสลาเวีย ซึ่งการกลับบ้านครั้งนี้ เป็นการกลับบ้านที่หืดหู่ เพราะมารดาได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ส่วนบิดาย้ายไปอยู่ที่อื่น สภาพเศรษฐกิจทรุดโทรมงานไม่มีทำ คนจำนวนมากไม่มีงานทำ และอาหารมีจำกัด ซึ่งประสบการณ์ที่ติโตได้รับมาขณะอยู่รัสเซีย การพูดภาษาเยอรมันและรัสเซียได้เป็นอย่างดี ไม่ได้มีประโยชน์สำหรับการกลับมาอาศัยอยู่หมู่บ้านเดิมถิ่นกำเนิดของเขาเลย และอาชีพ

เรื่องที่ 3 “แผ่นดินใหม่” หลังจากกลับมาจากรัสเซีย ติโตพยายามตั้งตัวและดูแลครอบครัวภายใต้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมภายใต้รัฐใหม่ซึ่งประกอบด้วยหลายกลุ่ม คือ เซอร์บ (Serbs) โครแอต (Croats) สโลวีเนีย (Slovenes) มอนเตเนกริน (Montenegrins) มาเซโดเนีย (Macedonians) และบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา (Bosnia – Hercegovina) ซึ่งต่างก็มีภูมิหลังวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ที่แตกต่างกัน ในช่วงแรกของชีวิต ติโต มีครอบครัวแบบเรียบง่าย ไม่ยุ่งกับเรื่องการเมือง มีลูกสี่คน แต่มีเพียงคนเดียวที่มีชีวิตรอด ในการเสียชีวิตของลูกสาวชื่อ ซลาทิกา (Zlatika) มีช่างไม้หน้าใจดีช่วยต่อหีบศพให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งหลายปีเมื่อติโตได้มาเป็นจอมพล ติโต นายกรัฐมนตรีแห่งยูโกสลาเวียคอมมิวนิสต์ ติโตได้เชิญช่างไม้ผู้นั้นมาพบที่เมืองเบลเกรดและให้ของขวัญเป็นรางวัลมากมาย ชีวิตเรียบง่ายของ ติโต จบลง เพราะ สเตียบัน ซาบิช (Stijepan Sabic) ซึ่งเคยเป็นนายทหารแห่งกองทัพออสโตร-ฮังการี และเคยเป็นเชลยศึกเช่นเดียวกับติโตในประเทศรัสเซีย ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวสเตียบัน ซาบิช เป็นเจ้าหน้าที่องค์การคอมมิวนิสต์สากล มีหน้าที่

ส่งเสริมการปฏิวัติในออสเตรีย ซึ่งการมาดังกล่าวได้ชักจูงให้ดิโตผู้ซึ่งกำลังเปื่องงานโรงสีเข้าสู่กิจกรรมคอมมิวนิสต์ที่ผิดกฎหมายที่เลวเลวกว่าเล็กน้อย โดยเริ่มต้นที่การแจกใบปลิวและการทำงานในสหภาพที่ผิดกฎหมาย และขยับมาเป็นสมาชิกคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ใต้ดินของท้องที่ในปี ค.ศ. 1924 และไม่นานเขาก็ถูกจับกุมเพราะได้ไปพูดปลุกปั่นในโอกาสงานศพของสหายคนหนึ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อขึ้นศาลที่เมืองเปียโวลาร์ ศาลก็ยกฟ้องและตั้งแต่นั้นมาดิโตก็โดนตำรวจเพ่งเล็งและมาตรวจค้นห้องพักอยู่เป็นประจำ ดิโตได้รับมอบหมายจากพรรคให้ไปทำงานในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อรวบรวมสมาชิกพรรคจากกรรมกรและให้เป็นปฏิปักษ์ต่อนายจ้าง ทำให้โดนไล่ออกหลายครั้งจึงโดนหมายหัวและไม่สามารถทำงานทั่วๆ ไปได้อีก พรรคคอมมิวนิสต์ใต้ดินของท้องที่จึงมอบหมายงานใหม่ให้เขาทำงานการเมืองเต็มเวลา โดยเริ่มต้นจากการเป็นเลขานุการของสหภาพกรรมกรช่างเหล็กและช่างหนังแห่งเขาเกร็บ ซึ่งทำให้ดิโตต้องทำงานการเมืองเพิ่มมากขึ้นและถึงแม้จะโดนจับและขึ้นศาลอีกหลายครั้ง จนกระทั่งถูกจำคุก 5 ปี ซึ่งในช่วงที่อยู่ในคุกคือช่วงที่เขาได้มีเวลาศึกษาหลักสำคัญต่างๆ มากมาย เช่น มาร์กซิสต์ และการเรียนรู้การเมือง ซึ่งจำเป็นมากในการฝึกแบบคอมมิวนิสต์

เรื่องที่ 4 “ศิลปะการเขียนรู้” การอยู่ในคุก ทำให้ดิโตมีเวลามากมายในการศึกษาเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นคอมมิวนิสต์ โดยการผ่านคุกก็นี่เองส่งผลให้ได้ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคอมมิวนิสต์ที่มีประสบการณ์มากกว่า ดิโตออกจากคุกในวันที่ 12 มีนาคม 1934 และต้องเดินทางไปทำงานตามคำสั่งพรรค จนกระทั่งไปทำงานในเวียนนา ซึ่งเป็นที่มาของนามแฝง “ติโต” ที่เกริ่นไว้ตอนต้นของบทความนี้ ดิโตปฏิบัติงานหลายอย่างให้แก่พรรคในหลายพื้นที่ของยุโรป เช่น การจัดประชุมลับที่สโลเวเนีย นอกจากนั้นในปี ค.ศ. 1935 ดิโตถูกส่งตัวไปมอสโก ประเทศรัสเซีย เพื่อฝึกทักษะในสำนักงานคณะกรรมการเกี่ยวกับบัลคาน (Balkan Secretariat) ของคอมินเทอร์น (คอมินเทอร์นคือ คณะกรรมการใหญ่ที่ดูแลกิจการคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย และเป็นศูนย์บัญชาการใหญ่ของคอมมิวนิสต์ในยุโรป) โดยพำนักอยู่ในรัสเซียร่วม 2 ปี ซึ่งงานของดิโตในรัสเซียส่วนใหญ่ คือ การเขียนบันทึกบทความ การอ่านและทำรายงาน และ

การเข้าร่วมประชุมในสำนักงานกลางของคอมินเทอร์น ซึ่งในโอกาสที่ได้ทำงานในศูนย์กลางของคอมินนิสต์สากล ทำให้เขาได้พบคอมินนิสต์จากทั่วโลกและได้รับประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น แล้วจึงกลับไปทำงานในยูโกสลาเวีย เพื่อฟื้นฟูพรรคคอมมิวนิสต์ในยูโกสลาเวีย และจัดหากำลังพลเพื่อตั้งกองพลน้อยนานาชาติที่จะไปรบในสงครามกลางเมืองที่ประเทศสเปน นอกจากนั้นดิโตยังได้ไปทำงานในสำนักงานของพรรคที่ปารีส ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการส่งอาสาสมัครไปประเทศสเปน โดยอาสาสมัครจากยูโกสลาเวียจะข้ามภูเขาคอนสตันติโนเปิลเข้าสู่สเปน โดยเข้าร่วมกับกองทัพลีโอนิดาสชาวบัลแกเรีย เพราะถือว่าการสู้รบในสเปนเป็นป้อมปราการสุดท้ายที่จะต่อสู้กับฟาสซิสต์ในยุโรป

การทำงานของดิโตในช่วงนี้มีการขยายกิจการพรรคและรับสมาชิกใหม่ โดยใช้ความระมัดระวังในการรับ โดยเน้นเรื่องคุณสมบัติ คือ ความภักดีต่อดิโต ในฐานะเลขาธิการพรรค การยอมรับคำสั่งแต่โดยดี การใช้ความฉลาดและไหวพริบในการปฏิบัติตามคำสั่ง และความสามารถในการทำงานที่จะเป็นชุดปฏิบัติการ และในปี ค.ศ. 1938 ดิโตก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการพรรคอย่างเป็นทางการ และมีสมาชิกประมาณ 30,000 คน ในยูโกสลาเวีย ซึ่งการคุกคามของฝ่ายนาซีของเยอรมัน และฟาสซิสต์ ของมูสโสลินีในอิตาลี ทำให้ออสเตรียถูกผนวกเป็นของเยอรมัน และได้ผนวกบางพื้นที่ของเชโกสโลวาเกียด้วย รวมไปถึงการบีบบังคับประเทศฮังการี รัมเนีย และบัลแกเรียมากขึ้น ทำให้สถานการณ์ของยูโกสลาเวีย คือ โดนโอบล้อมจากฝ่ายอักษะ ซึ่งการบีบบังคับอย่างหนักจากฝ่ายอักษะนี้เอง ทำให้ชาวยูโกสลาเวียจำนวนมากเริ่มมาสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ที่ยังผิดกฎหมาย เพื่อต้องการร่วมกันต่อต้านเยอรมัน ทำให้พรรคเริ่มมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น มีการจัดองค์กรที่ดี และมีเครือข่ายใต้ดินกระจายไปในทุกพื้นที่ของประเทศ และทำให้เป็นพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวที่เป็นพรรคการเมืองของคนยูโกสลาเวียทุกเชื้อชาติและวัฒนธรรม (พรรคการเมืองอื่นๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแคว้น และสนับสนุนเฉพาะคนในพื้นที่และเชื้อชาติเดียวกัน) อย่างไรก็ตาม การอยู่ในตำแหน่งเลขาธิการพรรคก็ค่อนข้างลำบาก เพราะทำให้มีศัตรูมาก โดยเฉพาะผู้ที่อยากนั่งในตำแหน่งเลขาธิการพรรค เพราะตำแหน่งเลขาธิการพรรค

เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติยศชื่อเสียง มีอำนาจ และมีรายได้จำนวนมากจากคอมมิวนิสต์ในรัสเซีย อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ตีโตต้องยอมรับสละเพื่อทำงานในตำแหน่งเลขาธิการพรรค คือ ความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัว เพราะต้องรับคำสั่งจากคอมมิวนิสต์และโดนสอดส่องอยู่ตลอดเวลา โดยในฐานะผู้รับใช้ของคอมมิวนิสต์เขาทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็เร่งรัดการดำเนินงานและกิจกรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ยูโกสลาเวียให้เข้มแข็งมากขึ้นและมีเครือข่ายให้มากขึ้นในห้วงเวลาเดียวกัน หลังจากนั้นตีโตถูกเรียกตัวให้ไปอยู่มอสโคว์ถึงสิบเอ็ดเดือนเพื่อพิสูจน์ความจงรักภักดีโดยมีหน้าที่ร่วมกับเพื่อนอีกสองคนแปลเรื่องประวัติพรรคคอมมิวนิสต์ (บอลเชวิค) ซึ่งมี “สตาลิน” เป็นผู้เขียน โดยแปลจากภาษารัสเซียให้เป็นภาษาเซอร์โบ-โครแอต ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในยูโกสลาเวีย ซึ่งเป็นงานที่ยากมากเพราะห้ามผิดเพี้ยนทางภาษาและความหมาย ซึ่งสุดท้ายแล้วตีโตต้องทำงานนี้คนเดียวเพราะเพื่อนอีกสองคนถูกกำจัด เมื่อเขาทำงานเสร็จเขาได้รับรางวัลเป็นเงินจำนวนมาก เขาจึงได้นำเงินรางวัลมาซื้อแหวนเพชรใส ซึ่งเป็นแหวนวงที่ตีโตใส่มาโดยตลอดแม้กระทั่งหลังสงครามเมื่อได้เป็นผู้นำประเทศยูโกสลาเวียแล้ว ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1940 ตีโต เดินทางกลับมายูโกสลาเวียซึ่งเขาไม่เคยเปิดเผยว่าเดินทางกลับมาได้อย่างไรและวิธีการใด เพราะคนส่วนมากที่โดนเรียกตัวไปรัสเซียถ้าไม่โดนกำจัดก็จะได้กลับประเทศตนเองหลังสงครามในฐานะหุ่นเชิดของรัฐบาลรัสเซีย การอยู่ในรัสเซียเป็นเวลานานทำให้ตีโตได้บทเรียนมากมายและสำคัญ เช่น ท่าทีของผู้นำรัสเซียที่แท้จริงต่อพรรคคอมมิวนิสต์ ได้เรียนรู้ว่ารัสเซียไม่เคยปรานีต่อผู้นำคอมมิวนิสต์ในประเทศอื่นๆ ถ้าสงสัย และกระทำอย่างโหดร้ายทารุณ และไร้มนุษยธรรม ถ้าไม่เชื่อฟังคอมมิวนิสต์ในรัสเซีย แต่เขาก็เรียนรู้ว่ารัสเซียมีอำนาจล้นพ้นที่จะต่อต้านไม่ได้ และเป็นพันธมิตรในโลกสำหรับยูโกสลาเวีย ได้เรียนรู้ซึ่งถึงจิตใจมนุษย์ รู้วิธีดูคน รู้จักใช้คน และวิธีปฏิบัติกับผู้อื่นเพื่อให้ได้ประโยชน์เต็มที่จากแต่ละบุคคล รู้ความสำคัญของการจัดระเบียบที่ดีและมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ไม่ควรทำและสิ่งที่ควรทำในการทำงานลับ การสงครามและการปฏิบัติกองโจร ซึ่งสำคัญมากในการยืนหยัดต่อสู้กับนาซีและที่สำคัญ คือ เรียนรู้ศิลปะของการเป็นผู้นำ

เรื่องที่ 5 “เตรียมรับศึก” หลังจากปี ค.ศ. 1940 เป้าหมายสูงสุดของตีโต คือ

“การปฏิวัติใหญ่โกลาเวยเป็นคอมมิวนิสต์” โดยเขาตระหนักดีว่าเขาจะทำอะไร
ไม่สำเร็จถ้าไม่ได้ความร่วมมือจากพรรคที่สามัคคีและมีวินัย โดยงานสำคัญ
อย่างหนึ่งคือการหาทุนเพื่อสนับสนุนปฏิบัติการภายในพรรค เพราะในช่วงดังกล่าว
ไม่ได้รับการสนับสนุนจากคอมินเทอร์น เขาได้จัดโครงสร้างการบริหารอย่างดี เช่น
มีคณะกรรมการบริหารซึ่งเป็นแกนกลางสำคัญจากโปลิตบูโร (Polit buro) มีพรรค
ส่วนภูมิภาค มีกรรมการส่วนภูมิภาค และมีกรรมการระดับเมืองหรือเขต รวมไปถึงมี
การจัดสายบังคับบัญชาเป็นกลุ่มย่อยๆ ลงไปอีก โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้เกิด
ความสามัคคีคือ การจัดประชุมใหญ่ภายในพรรคเพื่อให้ผู้แทนจากทุกภูมิภาคได้มา
พบกันและรับทราบนโยบายของพรรค ซึ่งในช่วงเวลาปี ค.ศ. 1940 เป็นช่วงที่เยอรมัน
เข้าโจมตีประเทศต่างๆ เช่น การเข้ายึดบ่อน้ำมันในประเทศรูเมเนีย เข้าควบคุม
ประเทศนอร์เวย์ โปแลนด์ และฝรั่งเศส เป็นต้น ส่วนยูโกลาเวีย เจ้าชายปอลถูกบีบ
บังคับให้ลงนามในสัญญาเพื่อเข้าข้างฝ่ายอักษะ ซึ่งเป็นแผนการในการเข้าควบคุม
ยุโรปตะวันออกของฮิตเลอร์ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติตามแผน “บาร์บารอสซา”
(Barbarossa) ซึ่งเป็นแผนการในการบุกยึดรัสเซียของนาซีเยอรมัน

ซึ่งการที่ฮิตเลอร์บีบบังคับให้เจ้าชายปอลลงนามในสนธิสัญญาในการเข้าข้างเยอรมัน ทำให้ความเกลียดชังนาซีในยูโกสลาเวียรุนแรงมากขึ้น มีการบีบบังคับให้เจ้าชายปอลต้องออกจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ และคณะปฏิวัติได้ตั้งรัฐบาลใหม่ภายใต้การบริหารของพระเจ้าปีเตอร์ ซึ่งการล้มล้างเจ้าชายปอลเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความต้องการของชาวยูโกสลาเวียส่วนใหญ่ของประเทศที่มีความเกลียดชังในนาซีเยอรมัน และการที่ชาวยูโกสลาเวียแสดงออกดังกล่าวยังทำให้ฮิตเลอร์ตัดสินใจบุกยูโกสลาเวียและประกาศว่า “ยูโกสลาเวีย คือ ศัตรู” และเริ่มบุกยูโกสลาเวียในเช้าตรู่วันที่ 6 เมษายน ซึ่งใช้เวลาไม่นานเยอรมันก็สามารถครอบครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศได้ ฮิตเลอร์ตั้งใจที่จะทำให้ยูโกสลาเวียล่มสลายเป็นเยี่ยงอย่างแก่ประเทศอื่นๆ เพราะยูโกสลาเวียเป็นประเทศที่เขาเกลียดชัง รวมไปถึงฮิตเลอร์เกลียดชังชาวเซอร์บมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งกองทัพเยอรมันได้เข้าควบคุมพื้นที่ทางทรัพยากรที่สำคัญ เช่น แหล่งถ่านหิน ทองแดง โคเรเนียม สำหรับใช้ในอุตสาหกรรมสงคราม รวมไปถึงพื้นที่สำคัญทางยุทธศาสตร์

ตอนเยอรมันบุกยูโกสลาเวีย ตีโตตั้งกองบัญชาการของพรรคอยู่ในเมืองซาเกร็บ ประเทศโครเอเชีย เพราะปลอดภัยกว่าอยู่กรุงเบลเกรด ประเทศของตนเอง ซึ่งการรวบรวมสมาชิกเพื่อต่อต้านนาซี ตีโต ให้ความสำคัญในชาติ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกลุ่มคอมมิวนิสต์จากทั่วประเทศ เพราะการเข้ามาของนาซีเยอรมัน ส่งผลต่อความสำคัญในชาติที่เกิดจากการเกลียดนาซีของคนยูโกสลาเวียซึ่งทำให้คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีที่เคยแตกแยกกันในผืนดินยูโกสลาเวียมารวมกันเพื่อความเป็นหนึ่งเดียวและคิดถึงความเป็นชาติเพื่อการปลดแอกยูโกสลาเวียจากนาซีเยอรมัน โดยตีโตได้ย้ายกองบัญชาการของพรรคกลับไปยังกรุงเบลเกรด เพื่อให้สะดวกต่อการบัญชาการในการต่อต้านเยอรมัน ซึ่งในเวลาดังกล่าวฝ่ายอักษะได้ทำการฆ่าผู้บริสุทธิ์จำนวนมากโดยอ้างศาสนา โดยเฉพาะชาวเซิร์บ ชาวยิว ชาวยิปซี และชาวโครแอต ถูกฆ่าเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลังจากเยอรมันบุกรัสเซียการต่อต้านของกลุ่ม ตีโต ก็เริ่มประสบความสำเร็จและสามารถทำให้ผู้บุกรุกต้องถอยร่นไปในหลายพื้นที่ โดยสิ่งที่ทำให้ชาวยูโกสลาเวียสามารถสู้รบได้ คือ ความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวเซิร์บ ชาวโครแอต ชาวสลอวี้น ชาวมอนเตเนกริน มาเซโดเนีย เป็นต้น ซึ่งทำให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งยูโกสลาเวียมีความเข้มแข็งและมีการทำงานอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ

เรื่องที่ 6 “แสวงหาพันธมิตร” ในช่วงนี้ตีโตต้องใช้เวลาจำนวนมากในการแสวงหาแนวร่วมในการต่อต้านเยอรมัน เช่น การประสานงานกับกลุ่มของ พันเอกดราจา มิไฮโลวิช ซึ่งไม่ค่อยจะสามารถทำงานร่วมกันได้เท่าที่ควร และตอนช่วงท้ายของสงคราม มิไฮโลวิช ก็ไม่ได้มีความจริงใจมากนักเพราะทำงานแบบตีสองหน้า คือสนับสนุนเยอรมันเป็นส่วนมาก แต่ก็ยังร่วมทำงานกับฝ่ายสัมพันธมิตรบ้างเพื่อหวังผลประโยชน์จากทั้งสองฝ่าย ซึ่งในช่วงแรกการทำงานในนาม “หน่วยเชิดนิกแห่งกองทัพยูโกสลาฟ” ได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษ เพราะกลุ่มของมิไฮโลวิชมีเครือข่ายและเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้ากว่ากลุ่มของ ตีโต เช่น วิทยุสื่อสาร ซึ่ง ตีโต กับ พันเอก มิไฮโลวิช พบกันหลายครั้งแต่ไม่ค่อยจะสามารถตกลงกันได้ ส่วนมิไฮโลวิช ได้รับความน่าเชื่อถือจากโลกภายนอกมากในช่วงแรก ส่วน ตีโต ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงการระดับต่างประเทศของตะวันตกมากนัก ซึ่งในช่วงเวลา

ดังกล่าว ตีโต ใช้ชื่อเรียกกลุ่มตนเองอีกชื่อหนึ่งว่า “ปาร์ติซาน” และกลุ่มปาร์ติซานและเช็ตนิกก็มีปัญหากันบ่อยๆ ในเรื่องพื้นที่และการครอบครองดินแดน เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องการเป็นผู้นำประเทศหลังสิ้นสุดสงคราม ในช่วงแรก ตีโตเสียเปรียบ มิโฮโลวิช ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลยูโกสลาเวียและมีโฮโลวิชยังเป็นรัฐมนตรีกลาโหมของรัฐบาลพลัดถิ่น ในที่สุดก็เกิดสงครามกลางเมือง ระหว่างเช็ตนิกกับปาร์ติซาน ในระยะแรกฝ่ายเช็ตนิกได้เปรียบเพราะได้รับความรับรองและความช่วยเหลือจากฝ่ายพันธมิตร แต่เมื่อมิโฮโลวิชไม่ยอมก่อวินาศกรรมใส่ฝ่ายเยอรมันและอิตาลีเฝ้าตามตีโตที่ฝ่ายพันธมิตรร้องขอหลายครั้ง และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1942 เป็นต้นมา รายงานลับที่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้รับเกี่ยวกับกลุ่มเช็ตนิกทำให้ฝ่ายพันธมิตรทราบว่ามีโฮโลวิชทำงานร่วมกับฝ่ายเยอรมันด้วย จึงเลิกช่วยเหลือกลุ่มเช็ตนิกในที่สุด และหันมาช่วยกลุ่มปาร์ติซานที่มี ตีโต เป็นผู้นำแทน ทำให้กองกำลังปาร์ติซานของตีโตสามารถวางกองกำลังต่างๆ ได้ดีขึ้น การสนับสนุนของพันธมิตร คือมีการตั้งฐานปฏิบัติการสนับสนุนที่ประเทศอิตาลี นอกจากนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีส่วนเข้ามาสนับสนุนด้วยเช่นกัน และฝ่ายสัมพันธมิตรเลิกรับรองและสนับสนุนมิโฮโลวิชในปี ค.ศ. 1944 ซึ่งฝ่ายปาร์ติซานของตีโตได้รับการรับรองจากฝ่ายสัมพันธมิตรตามมติที่ประชุมเทหราน (Teheran) ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 1943 และในช่วงปีต้นปี ค.ศ. 1944 ฝ่ายรัสเซียก็มาร่วมสนับสนุนตีโต แต่อย่างไรก็ตามก็ยังน้อยกว่าที่ฝ่ายสัมพันธมิตรให้การช่วยเหลือ

เรื่องที่ 7 “แม่ทัพใหญ่” ตีโตใช้การจัดระเบียบในกองทัพให้แน่นแฟ้น และมีการตั้งกองบัญชาการเป็นลำดับขั้นในทุกเขตของประเทศโดยมีผู้นำรับคำสั่งจากกองเสนาธิการใหญ่ และกองทัพของตีโตไม่สู้รบตามแบบแผนและใช้สงครามแบบกองโจรเป็นแผนการรบ และควบคุมเส้นทางคมนาคมขนส่ง ภาวะผู้นำอย่างหนึ่งของตีโตที่เด่นชัด คือ เมื่อมีการเคลื่อนกองกำลังทหารของปาร์ติซานหลายพันเพื่อเดินทางไกลในการตั้งฐานที่มั่นใหม่เพื่อความปลอดภัย กองทัพปาร์ติซานของตีโตไม่เคยหวั่นทั้งผู้บาดเจ็บและจะล้าเลียงไปด้วยทุกคน ถึงแม้การล้าเลียงผู้บาดเจ็บจะเป็นอุปสรรคในการเดินทาง การรบ และการป้องกันตนเองก็ตาม ซึ่งในช่วงหลังตีโตก็แสดงความสามารถทางการแก้ปัญหาด้วยการให้กองกำลังย่อยๆ หลายแห่ง

ตั้งสถานพยาบาลในป่าลึกหรือในถ้ำตามเส้นทางเพื่อรักษาพยาบาลและดูแลผู้บาดเจ็บ ส่วนกองทัพหลักก็เคลื่อนกำลังพลต่อไป ซึ่งหลายครั้งในการรบกองกำลังของตีโตโดนฝ่ายเยอรมันและเช็คนิกโอบล้อม แต่ตีโตก็สามารถหนีรอดไปได้ทุกครั้ง ด้วยการฝ่าวงล้อมออกไปทางที่เป็นจุดอ่อนที่สุดของข้าศึก เมื่อต้องรบกับเยอรมันและเช็คนิกโดยมีกองกำลังสัมพันธมิตรและรัสเซียช่วยเหลือ ทำให้การรบสามารถทำได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งทีตีโตกังวลที่สุด คือ การที่กองทัพรัสเซียเข้ามาแล้วจะไม่ยอมถอนกำลังออกไปเมื่อชนะสงคราม และใช้ระบบการปกครองตนเองเข้ามาใช้แทนที่จะใช้ระบบการปกครองที่ตีโตได้จัดเตรียมไว้ ดังนั้น ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1944 ตีโตจึงเดินทางไปรัสเซียเพื่อไปพบสตาลิน และเป็นการไปพบสตาลินเป็นครั้งแรกในชีวิตเพื่อเจรจาเรื่องการปกครองยูโกสลาเวีย ซึ่งตีโตโชคดีมากที่สตาลินมัวแต่ยุ่งกับการกิจการรบด้านอื่นๆ จึงยินยอมให้ตีโตเป็นผู้บัญชาการสูงสุดและควบคุมพื้นที่และร่วมรบกับกองทัพรัสเซียเพื่อปลดปล่อยยูเมเนียและบัลแกเรียจากเยอรมัน ตอนสงครามสิ้นสุดลงตีโตมีกองกำลังทหารมากกว่า 800,000 คน กระจายอยู่ในทุกส่วนของประเทศและชายแดน โดยจัดเป็นสี่กองทัพมีภารกิจที่สำคัญ คือ รวมยูโกสลาเวียมาเป็นประเทศเดียวกันและมีให้ต่างชาติมารุกราน กองทัพของตีโตเป็นเครื่องมือสำคัญของการจัดรัฐใหม่ ใช้หยั่งทราบความคิดของประชาชนภายในเพื่อเป็นเครื่องมือต่อต้านศัตรูจากภายในและเพื่อข่มขู่ศัตรูจากภายนอก และที่สำคัญ คือ กองทัพคือกำลังสำคัญที่สุดในการค้าจุนตีโตในการต่อสู้กับสหภาพโซเวียตเพื่อให้ยูโกสลาเวียรักษาเอกราชไว้ได้

เรื่องที่ 8 “ผู้นำทางการเมือง” ระหว่างสงครามตีโตจะใช้วิธีการประชุมกับผู้นำกลุ่มต่างๆ โดยเดินทางไปทั่วทุกพื้นที่ตลอดช่วงระยะเวลาของสงคราม มีการกล่าวสุนทรพจน์เพื่อย้ำถึงจุดมุ่งหมายและกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนกลุ่มปาร์ติซานจำนวนมากไม่ใช่คอมมิวนิสต์ดังนั้นการรักษาสัมพันธภาพกับกลุ่มที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ก็เป็นสิ่งจำเป็นด้วยการไม่นำเสนอความคิดสุดโต่งทางการเมือง ซึ่งในการนำเสนอความคิดทางการเมืองตีโตจะนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่ายแต่มีความลึกซึ้ง ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องทำให้ประชาชนรู้สึกใกล้ชิดและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทหาร และต้องมีการแยกการปกครองระหว่างทหารกับพลเรือนให้

เด่นชัดแต่มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด สิ่งหนึ่งที่ดิโตพัฒนา คือ การสอนให้คนที่ไม่รู้หนังสือต้องอ่านออกและเขียนได้โดยมีอาสาสมัครที่รู้หนังสือคอยทำหน้าที่เป็นครู และต้องมีการฝึกอาชีพ ฝึกวิชาด้านต่างๆ รวมไปถึงวิชาการทางด้านสาธารณสุข เพราะสำคัญอย่างมากในการควบคุมโรคระบาด นอกจากนั้น ก็เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ และภาษารัสเซีย สำหรับการสื่อสารระหว่างกลุ่มปาร์ติซานดิโต จะมอบวิทยุให้ทุกชุมชนขนาดใหญ่ (เป็นวิทยุที่ยึดมาจากเยอรมัน) เพื่อให้ทุกพื้นที่ได้ฟังข่าวจากสถานีวิทยุได้ รวมไปถึงรายการวิทยุ ปี. ปี. ซี. ของประเทศอังกฤษ โดยมีการจัดตั้งกรรมการระดับชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ เพื่อให้เรียนรู้หลักการบริหาร และปกครองตนเองด้วย โดยเป้าหมาย คือ เพื่อวางรากฐานสำคัญและให้ประชาชนมั่นใจในอนาคตว่าประเทศยูโกสลาเวียจะกลับมารวมเป็นประเทศอีกครั้งหนึ่ง โดยมีหลักการปกครองใหม่และเหมาะสมมากกว่าเดิม โดยประชาชนของทุกภาคจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน และดิโตยังเชื่อว่ารากฐานการปกครองที่สำคัญจะสามารถจัดการความขัดแย้งภายในต่างๆ ได้ และทุกชนชาติ ทุกเชื้อชาติ ที่มารวมกันเป็นประเทศยูโกสลาเวียจะสามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งสิ่งที่ดิโตทำได้รับศรัทธาอย่างแรงกล้าและทำให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยส่วนมากของประเทศ

เรื่องที่ 9 “ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ” ความสามารถที่สำคัญของดิโต คือ การได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากนานาชาติจนสามารถเป็นรัฐคอมมิวนิสต์ที่ได้รับรองทางนิตินัยจากนานาชาติ ซึ่งบุคลิกและลักษณะสำคัญของดิโต คือ วิธีคิด ความเฉลียวฉลาด การแก้ปัญหา และวิธีคิดในการวางแผนระยะยาวซึ่งนำไปสู่จุดมุ่งหมายทางการเมือง โดยมีความสำเร็จอยู่สามอย่างที่ทำให้เขาครองอำนาจยูโกสลาเวียได้สำเร็จ คือ หนึ่ง คือ ขบวนการปาร์ติซานที่ได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากประชาชน สอง คือ การสู้รบแบบกองโจร และสาม คือ การที่เขาสามารถทำให้นานาชาติรับรู้และรับรองดิโต ซึ่งในช่วงของการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายสัมพันธมิตร เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา นโยบายบายของฝ่ายสัมพันธมิตรขึ้นกับการจัดสนใจของอังกฤษ ส่วนรัสเซียก็ไม่มีนโยบายที่จะทำการใดๆ ให้ฝ่ายสัมพันธมิตรขัดเคืองใจซึ่งประเด็นนี้ดิโตทราบได้อย่างดีจึงสามารถจัดการกับสถานการณ์ได้ถูกต้อง ซึ่งนอกจากดิโตจะเน้นความสัมพันธ์กับต่างประเทศแล้วยังใช้นโยบาย

เสริมสร้างการปกครองแบบสมพันธ์และประชาธิปไตยเพื่อให้เป็นที่รู้จักและยอมรับในยูโกสลาเวีย ซึ่งในช่วงสุดท้ายของสงครามตีโตให้ความสำคัญกับทั้งเรื่องการปกครองภายใน การสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งอังกฤษ สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต โดยมีนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รวมไปถึงประเทศที่มีดินแดนที่ติดกับยูโกสลาเวีย โดยประสานความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน คือ ถือเอาภารกิจของประเทศเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่จะยืนหยัดโดยไม่ขึ้นกับฝ่ายใดนั้น สตาลินมองว่าความคิดของตีโตเป็นปฏิปักษ์ต่อผลประโยชน์ของสหภาพโซเวียต

เรื่องที่ 10 “สำเร็จกิจปฏิวัติ” ในปี ค.ศ. 1945 เป้าหมายหลักของตีโต คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพการปกครองจากรัฐบาลชั่วคราวมาเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายในยามสงบโดยไม่ให้พรรคคอมมิวนิสต์สูญเสียบทบาทในการเป็นผู้นำ ซึ่งมีหลายประการที่ตีโตต้องตัดสินใจไม่ทำการข้อนำของสตาลิน เช่น การที่สตาลินแนะนำให้ตีโตยอมร่วมมือกับพระราชาธิบดี ยอมให้เสด็จกลับประเทศยูโกสลาเวียแล้วค่อยกำจัดภายหลัง ซึ่งเป็นคำแนะนำที่ตีโตไม่ยอมทำตามเพราะมองว่าเหยียด ตีโตบริหารงานด้วยการนำความสามารถที่เขาถืออยู่มาใช้ เช่น การวางแผน การพัฒนาแนวร่วม และการเห็นพ้องต้องกันของคนจำนวนมาก และภาระอันใหญ่หลวงหลังสงคราม คือ การจัดหาที่พัก ที่อยู่อาศัย อาหาร และให้ความเป็นอยู่ที่เบ็ดเสร็จสำหรับประชาชน ซึ่งตีโตทำสำเร็จ คือ การได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานช่วยเหลือและฟื้นฟูแห่งสหประชาชาติ (United Nations Relief and Rehabilitation Administration – UNRRA) ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวทำให้ยูโกสลาเวียไม่ต้องล่มสลายหลังสิ้นสุดสงคราม ซึ่งดำเนินการมาจนถึงปี ค.ศ. 1946 ซึ่งทำให้ประเทศมีความมั่นคงขึ้นและสามารถตั้งตัวได้ นอกจากนั้น การดำเนินการหลายอย่าง เช่น การจัดการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศยูโกสลาเวียซึ่งได้รับการรับรองจากนานาชาติ และพรรคของตีโตได้รับคะแนนเสียงถึงร้อยละเก้าสิบซึ่งแสดงถึงความนิยมจากประชาชนและความเป็นหนึ่งใจเดียวกันของคนทั้งประเทศ และทำให้ประวัติศาสตร์โลกต้องจารึกว่า โยชิป โบรซ (ตีโต) มีคุณสมบัติทางผู้นำอย่างไรบ้าง และตีโตเป็นผู้ปลุกปั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ในยูโกสลาเวีย

ชาตินิยม และเอกราช จนเป็นตัวอย่างของประเทศอื่นๆ อย่างหาเปรียบไม่ได้ ซึ่งเรียกกันว่า “ติโตอิลซึม” (Titoism) และการพัฒนาและวิถีคิดของเขาทำให้สามารถผ่านการแข่งขันกับสหภาพโซเวียตได้ในภายหลังอย่างองอาจ ด้วยเหตุนี้ติโตจึงเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ ผู้เปลี่ยนวิถีแห่งประวัติศาสตร์ในประเทศตน และผู้ที่ได้ผนวกบทใหม่เข้าในตำนานของลัทธิคอมมิวนิสต์ในศตวรรษที่ยี่สิบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแปลเรื่องติโตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ทรงปรับปรุงต้นฉบับและพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ. 2537 เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนโดยทั่วไปได้ทราบและได้เรียนรู้จากประวัติศาสตร์ยูโกสลาเวีย เรื่องการรู้จักสามัคคี เพราะเมื่อจอมพลติโตถึงแก่อสัญกรรมเมื่อปี 1980 ประเทศยูโกสลาเวียก็เริ่มล่มสลายจากการบริหารที่ผิดพลาดของประธานาธิบดีสโลโบดัน มิโลเชวิช ซึ่งขึ้นครองอำนาจต่อจากจอมพลติโตและเข้าสู่สงครามกลางเมือง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1991 มีการเช่นฆ่าคนต่างเชื้อชาติ ศาสนาและลงเอยด้วยการแตกสลายเป็นประเทศต่างๆ เริ่มตั้งแต่โครเอเชียแยกออกเป็นประเทศ ตามด้วยบอสเนีย เซอร์เบีย และมอนเตเนโกร ก็แยกเป็นรัฐอิสระในที่สุด ซึ่งประเด็นสำคัญที่ได้ คือ ประเทศจะต้องประสานและดำเนินไปด้วยความแตกต่างของผู้คนที่หลากหลาย และเมื่อใดที่มีการแบ่งแยกประชาชนเพื่อหวังผลประโยชน์ทางการเมืองหรือผลประโยชน์ส่วนตน เช่น แบ่งภาค แบ่งวัฒนธรรม แบ่งประเพณี แบ่งศาสนา หรือแบ่งแยกความคิดทางการเมือง โดยไม่ได้ให้ความเท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกกลุ่มในชาติแล้ว ก็จะนำมาซึ่งความขัดแย้งและความขัดแย้งนั้นก็สามารถพัฒนาให้รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ก็อาจจะนำความล่มสลายมาสู่รัฐชาตินั้นในที่สุด และที่พระองค์ทรงเลือกแปลหนังสือเล่มนี้ เพราะพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้คนไทยให้รักกันและ “รู้จักสามัคคี” พระองค์ไม่อยากจะเห็นประเทศไทยเป็นเหมือนประเทศยูโกสลาเวียซึ่งไม่มีประเทศนี้อยู่บนแผนที่โลกแล้วในปัจจุบัน โดยสรุปประเด็นสำคัญของหนังสือเล่มนี้ที่พาดำเนินอ่านและสร้างกระบวนการทัศน์แก่ผู้อ่านไม่ใช่คำว่า “คอมมิวนิสต์” หรือ “ประชาธิปไตย” แต่หัวใจสำคัญ คือคำว่า “รู้จักสามัคคี” เพราะไม่ว่ารัฐชาตินั้นจะอยู่ในระบบ

การปกครองแบบใดถ้าเมื่อไหร่แตกแยกแล้วก็จะอาจจะนำไปสู่การล่มสลายในที่สุดก็ไม่ได้

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์